

25.09.2015

Liikenne- ja viestintäministeriö
maaret.suomi@mintc.fi

Kotimaisia mediamarkkinoita arvioivan työryhmän lausuntopyyntö

Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on arvioida kotimaisten mediamarkkinoiden toimintaedellytyksiä, esteitä ja kilpailuasemia hallituksen media-alaa koskevan päätöksenteon tueksi ja Yleisradion asemaa linjaavan parlamentaarisen työryhmän käytettäväksi. Työryhmä pyytää sidosryhmiltä lyhyen yhteenvedon toimenpiteistä mediamarkkinoiden kasvun ja kehityksen turvaamiseksi.

Euroopan komissio on julkistanut digitaalisten sisämarkkinoiden strategian. Mediamarkkinoita selvitetään EU:n laajuisesti myös audiovisuaalisia mediapalveluita koskevan direktiivin (2010/13/EU) uudelleentarkastelun yhteydessä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) pitää tärkeänä EU-lainsäädännön kehittämistä niin, että kilpailutilanne on mahdollisimman tasapuolinen kaikkien toimijoiden kannalta.

Tältä osin kilpailuneutraaliteetin kannalta voidaan pitää ongelmallisena muun muassa sitä, että perinteiset eurooppalaiset toimijat ovat tiukan mainontaa koskevan sääntelyn kohteena, kun taas samalla osa internetissä video- ja ohjelmistopalveluja tarjoavista Euroopan ulkopuolisista yrityksistä voi toimia tämän sääntelyn rajoittamatta. Yhä kansainvälisemmässä toimintaympäristössä tähän kilpailuneutraaliteettiin liittyvään näkökulmaan on kiinnitettävä aikaisempaa enemmän huomiota.

Kilpailuneutraali ja tasapuolinen pelikenttä on kuitenkin luotava pikemminkin sääntelyä purkamalla kuin laajentamalla sen soveltamisalaa. Esimerkiksi audiovisuaalisia mediapalveluita koskevan direktiivin yksityiskohtaisista mainosten kestoa tai sijoittelua koskevista säännöksistä voitaisiin luopua. Vastaavasti yksityiskohtaisia säännöksiä liittyen tuotesijoittelusta ilmoittamiseen voitaisiin väljentää.

Yleisesti ottaen KKV kannattaa muutoinkin toimenpiteitä mediamarkkinoiden kilpailun lisäämiseksi, hallinnon keventämiseksi, lupajärjestelmän joustavuuden lisäämiseksi, taajuuksien käytön tehostamiseksi sekä vaihtoehtoisten jakeluteiden edistämiseksi. Toimivan kilpailun näkökulmasta sähköisen median sääntelyssä on kiinnitettävä erityisesti huomioita muun muassa radiotaajuuksien tehokkaaseen allokoimiseen, teknologianeutraalisuuteen, alalle tulon ja sääntelyn vaikutusarviointiin.

KKV on lausunnoissaan pitänyt tärkeänä markkinalähtöisen taajuushallintomallin soveltamisalan laajentamista, toimilupien jakamista teknologia- ja palveluneutraalisti sekä lupaehtojen joustavuutta, jotta uudet innovaatiot voidaan ottaa käyttöön ilman aiheettomia viivästyksiä. Palveluita tulisi voida käyttää ajasta, paikasta, laitteesta ja mahdollisesti myös maantieteellisistä rajoituksista riippumatta, eikä sääntelyllä tulisi estää uusien innovaatioiden läpimurtoja.

25.09.2015

KKV on pitänyt tärkeänä myös muun muassa ohjelmistoluvan haltijoiden toimintavapauden (esimerkiksi verkko-operaattorin, kanavanipun ja lähetystyyppin valinta) lisäämistä resurssien käytön tehostamiseksi ja tarvittavan infrastruktuurin (esimerkiksi antennipaikat mastoissa, kaapeloinnin ja laitetilat) saamista käyttöön syrjimättömin ehdoin ja kustannussuuntauneella hinnalla. Lähtökohtaisesti markkinoiden tulisi toimia niin, ettei erityissääntelyllä tarvitse puuttua markkinoiden rakenteeseen tai alalle tulon mahdollisuuksiin. Kuitenkin markkinoilla, joilla on korkeita ja pysyväisluonteisia alalle tulon esteitä, voi erityissääntely – kuten infrastruktuurin vuokrausvelvollisuus – olla perusteltua tehokkaan kilpailun turvaamiseksi.

Yleisradion aseman osalta KKV toteaa, että toiminnan rahoituksen tulisi varmistaa mahdollisimman pitkälti edellytykset myös kilpailuneutraliteetille. KKV:n näkemyksen mukaan valtion talousarvion kautta tapahtuva rahoitus on todennäköisesti paras vaihtoehto, vaikka se ei olekaan yleinen yleisradiotoiminnan rahoitustapa EU:n jäsenvaltioissa. Julkisen palvelun tehtävien rahoittamisen tapa ja taso eivät kuitenkaan saa vaarantaa tasapuolisia toimintaedellytyksiä ja vaikuttaa haitallisesti sisältöpalveluiden kokonaisuuteen ja sen kehittymiseen.

KKV kannattaa hallitusohjelman kirjausta Yleisradion tehtävien täsmällisemmästä arvioinnista. KKV pitää muun muassa uusien merkittävien toimintojen ennakoarviointia ja siihen liittyvää kuulemismenettelyä myönteisenä, koska menettely lisää läpinäkyvyyttä ja tasapuolisten toimintaedellytysten toteutumista. KKV:n näkemyksen mukaan Yleisradion toimintakenttää ei ole kilpailun kannalta perusteltua rajata niin, että yhtiö ei voisi lainkaan toimia myös kaupallisilla markkinoilla. Tällöin on kuitenkin huolehdittava siitä, ettei toiminnasta aiheudu kilpailuneutraliteettiongelmia.

Lopuksi KKV korostaa, etteivät kotimaisen media-alan haasteet liity vain Yleisradion asemaan vaan laajempaan kansainväliseen murrokseen. Alan toimintaympäristö on muuttunut perusteellisesti teknologisen kehityksen, kilpailun kansainvälistymisen sekä kuluttajakäyttäytymisen muutosten vuoksi. Suomalaiset yritykset ovat sopeutuneet varsin hitaasti muuttuneeseen toimintaympäristöön. Esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön raportissa ”Kuva median murroksesta” (TEM 25/2014) tunnistetaan seitsemän keskeistä kehittämisen kohdetta murroksessa olevalle media-alalle.

Tässä yhteydessä voidaan viitata myös lehtiasian neuvottelukunnan loppuraportissa ”Lehdistön tulevaisuus” (LVM 35/2013) esitettyihin toimenpide-ehdotuksiin, joissa on otettu laajasti huomioon alan murros ja toimintaympäristön muutos. KKV:n näkemyksen mukaan muun muassa mainituissa raporteissa esitetyt kehittämissuositukset voi soveltuvin osin ottaa myös nyt käynnistetyn työryhmätyöskentelyn pohjaksi.

Juhani Jokinen
pääjohtaja

Ari Ahonen
tutkimuspäällikkö